



## Bør kommunene eie deler av stikkledningene?

15. mars 2018  
**Vegard Veierød**  
 Funksjonsleder - Forvaltning  
 Vann- og avløpsetaten i Oslo

ER1

## Ny Norsk Vann rapport om Eierskap til stikkledninger

**Målet med rapporten**

- Få samlet erfaring og status på fagområdet
- Vise ulike eierskapsgrensesnitt
- Få frem fordeler, ulemper og konsekvenser
- Gjøre det enklere for kommuner å gå i gang med endringer, uten å måtte «finne opp kruttet» selv



Styresgruppen for prosjektet har bestått av:

- Eirik Råbe - Norsk Vann prosjektleder
- Anders Lørdal - Hordaland Lørdal kommune
- Randi Engeli - Bergen kommune
- Frode Hagen, Trondheim
- Frode Råbe, Vår, Oslo kommune

## Bør kommunene eie deler av stikkledningene?

- Hva vil være mest hensiktsmessig for den totale driften av vann- og avløpssektoren?
- Hva er ønskelig sett fra abonnentenes synsvinkel?
- Hva er best i et samfunnmessig perspektiv?

## Hvilken løsning som er best avhenger av situasjonen i den enkelte kommune



## Hvorfor bør kommuner vurdere grensesnittet på nytt nå?

1937



## Hvorfor bør kommuner vurdere grensesnittet på nytt nå?

1968



## Lysbilde 2

---

**ER1** Husk å nevne hvem som var med i styringsgruppa og Huseiernes Landsforbund sitt bidrag (75 000,-)  
Elin Riise; 25.08.2017

## Hvorfor bør kommuner vurdere grensesnittet på nytt nå?



2018

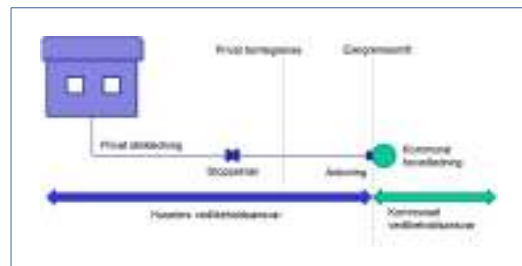
## Hvorfor bør kommuner vurdere om de bør eie deler av stikkledningene?

- Kommuner vet mer om VA enn menigmann og er kjent med hvordan rehabiliteringer må gjennomføres
- Kommuner nyter godt av stordriftsfordeler og har gode innkjøpsbetingelser og kan unngå å betale for mva på investeringer
- Kommuner kan pulverisere store engangskostnader på mange abonnenter over tid
- Økt kommunalt ansvar kan bidra til å:
  - gi en mer helhetlig utbedring av ledningsnett
  - sikre god koordinering med andre etater ved graving
  - redusere antall lekkasjer
  - utbedre lekkasjer raskere
  - redusere unødvendige inngrep i vei av enkeltabonnenter på et senere tidspunkt
  - redusere faren for forurensning av grunn, vassdrag og fjord
- Kommuner har over tid gjennomgått store endringer mht infrastruktur, antall innbyggere, trafikkbelastning på gater, kollektivtransport mm



ER [2]

## Status - Norge i dag



- Kommunene i Norge tilkjennegr eiergrensesnittet i egen kommune gjennom sine abonnementsvilkår.
- Det er opp til kommunen selv, som eier av hovedledningene, å beslutte hvor det skal være.

## Alternative eiergrensesnitt for kommunalt eierskap til ledningsnett

1. På hovedledning
2. Ut av offentlig vei
3. Ved privat tomtegrense
4. Ved husvegg

ER [3]

## Alternative eiergrensesnitt for kommunalt eierskap til ledningsnett

1. På hovedledning
2. Ut av offentlig regulert vei
3. Ved privat tomtegrense
4. Ved husvegg

Disse er behandlet i rapporten mht konsekvensutredning:

- Økonomiske
- Miljømessige
- Kvalitetsmessige
- Samfunnsmessige

## Lysbilde 10

---

**ER [2]1** Vise til at kommunen beslutter eiergrensesnittet i sine abonnementsvilkår og at det er opp til kommunen som eier av hovedledningene å beslutte dette.

Elin Riise; 25.08.2017

## Lysbilde 12

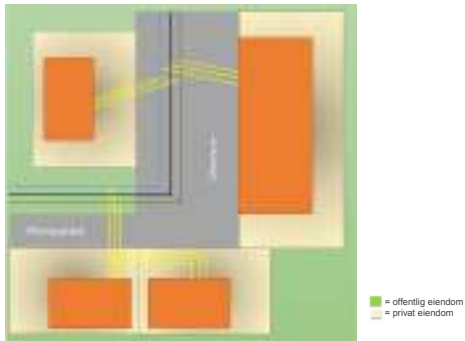
---

**ER [3]1** Her kan du presisere at styringsgruppa valgte å avgrense mot de to siste.

Elin Riise; 25.08.2017

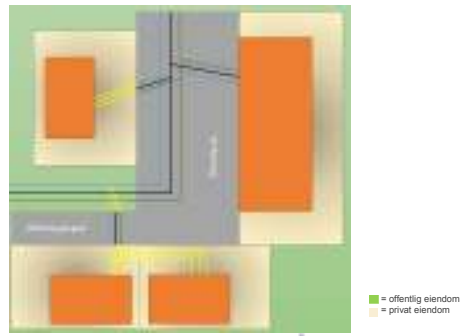
ER (4)1

### Eiergrensesnitt – På hovedledning



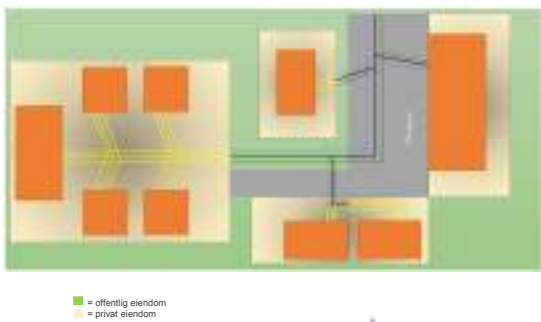
ER (6)1

### Eiergrensesnitt – Ut av offentlig vei

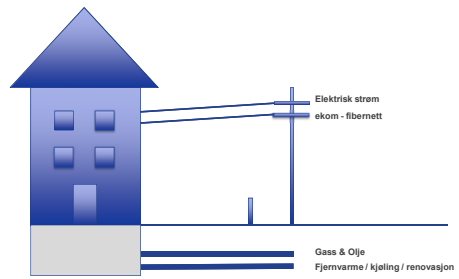


ER (5)1

### Eiergrensesnitt – Ved privat tomtegrense (til siste eiendom som bruker en fellesledning)



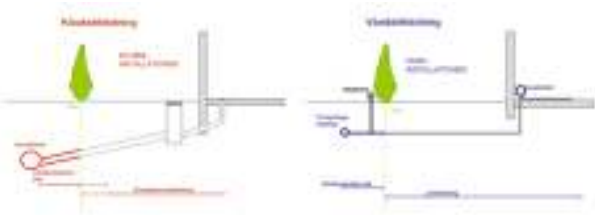
### Praksis – andre infrastrukturleverandører



«Alt annet enn VA leveres til døra»

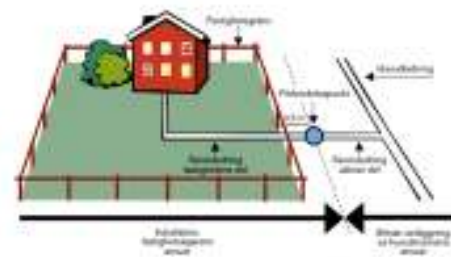
### Praksis i andre land

#### Danmark



### Praksis i andre land

#### Sverige



### Lysbilde 13

---

**ER [4]1** Jeg tror ikke det blir riktig å si at årsaken til dagens eiergrensesnitt er innføring av standard abonnementsvilkår. Dette forklarer du vel også annerledes i rapporten. Forklaringen er vel at kommunen la ledningene og så var det opp til huseierne om de ønsket å etablere en tilkobling til denne. I Norge er jo ikke kommunene lovmessig forpliktet til å levere vann- og avløpstjenester.

Elin Riise; 25.08.2017

### Lysbilde 14

---

**ER [6]1** Litt dumt at alle eiendomsgrensene er identiske med grensen til offentlig regulert vei. Kan det justeres?

Elin Riise; 25.08.2017

### Lysbilde 15

---

**ER [5]1** Det er vel felles private ledninger for husene til venstre i skissen?

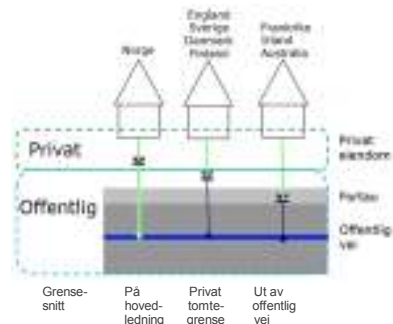
Elin Riise; 25.08.2017

## Praksis i andre land

### England og Wales



## Ulike eiergrensesnitt



## Hva påvirker til hvilket eiergrensesnitt som er best?

- Hvor tett / spredt bor innbyggerne i kommunen?
- Hvor stor andel av abonnentene er tilknyttet offentlig ledningsnett?
- Hovedledningenes plassering, ligger de i veilegemet eller utenfor?
- Mengden infrastruktur i veilegemet
- Belastningen på veiene mht mengde trafikk, kollektivtrafikk (spesielt dersom trikk)
- Kommunens økonomi og antall ansatte til å følge opp kommunaltekniske saker
- Historisk ansvar etter oppkjøp av private vannverk



## Hvordan endrer vi eiergrensesnittet?

- Det er et lokalpolitisk vedtak å bestemme et annet eiergrensesnitt
- Dvs hver kommune kan selv bestemme hvor dette eiergrensesnittet skal være
  - MEN den enkelte abonnent kan motsette seg overføringen av eierskap
- Overføringen av eierskapet kan skje «under ett», uten bruk av avtaler:
  - Dvs vi legger inn i abonnementsvilkårene eller i vår serviceerklæring hva det nye eiergrensesnittet skal være fra et gitt tidspunkt
    - Den som ikke aksepterer det nye eiergrensesnittet må selv ta initiativ til å motsette seg dette
- Overføringen kan også skje ved bruk av skrevne avtaler, dvs et dokument som hver enkelt abonnent undertegner:
  - Dette kan egne seg ved en stegvis overtakelse, men ikke dersom man ønsker at alle skal gå over til et annet grensesnitt på samme tid

## Endring av eiergrensesnittet i Stavanger

- Kommunen bestemte i 2012 at overføringen av eierskapet skulle skje under ett uten bruk av avtaler
  - De brukte tre år på utredning og gjennomføring av eiergrensesnittedringen
- De la inn i serviceerklæringen det året at det nye eiergrensesnittet skulle fra en gitt dato være «Ut av offentlig vei»
  - Den som ikke aksepterte det nye eiergrensesnittet måtte selv ta initiativ til å motsette seg dette.
    - Dette fikk de god informasjon om hvordan skulle skje.
  - 8 av 30.000 abonnenter motsatte seg en overføring av eierskapet til den delen av stikkledningen som lå i vei
    - Trolig forstod de ikke hva endringen ville medføre av fordeler for dem selv

## Kommunale bekymringer

- Vil de kommunale kostnader øke?
  - Ja, vi må forvente at vann vil koste mer i fremtiden. Høyere rensekraft, klimapåvirkninger og krav til sikkerhet øker kostnadsbyrden til kommuner
  - Et null sum spill, der kommunen kun skal ta betalt for det det koster
  - Merkostnaden ved å utvide kommunens eierskap til å gjelde stikkledninger inn til privat tomtegrense utgjør sjelden over en 1000-lapp i de årlige kommunale vann- og avløpsavgifter per abonnent
- Må kommunen ha flere ansatte for å drifte og vedlikeholde et større ledningsnett?
  - I liten grad nødvendig
  - Mye av kommunal saksbehandling reduseres fordi problemene da i stor grad vil være på kommunalt nett
  - Arbeid mht rehabilitering av stikkledninger gjøres når grøfta likevel er åpen

## Handlingsrom ved opprettholdelse av eiergrensesnitt på hovedledning dersom man ikke ønsker å foreta en endring nå

1. Etablering av tilskuddsordninger
  - Rehabilitering
  - Omlegging
  - Separering
  - Tilknytning
2. Endring av kommunal praksis
  - Ta alle «nødvendige» kostnader i prosjektet

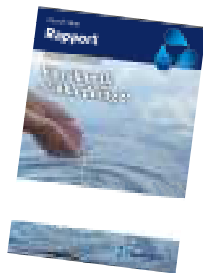


## Annet innhold i rapporten

- Fordeler og ulemper ved de ulike eiergrensesnitt
- Fremgangsmåte for kommunal overtagelse av eierskap til stikkledninger
- Hvordan beregne og finansiere den økte årlige kostnaden ved endringen
- Erfaringer fra norske kommuner med andre grensesnitt enn på hovedledning
- Hva kommuner bør gi informasjon og råd om:
  - Når private skal eie fellesledninger sammen
  - Når private skal eie stikkledninger over annen eiers grunn
  - Sameieavtaler

## Hensikten med å utgi en rapport om eierskap til stikkledninger

- Gi et solid kunnskapsgrunnlag til kommuner som vurderer å endre eiergrensesnittet mellom kommunale og private vann- og avløpsledninger



Vegard Veierød

vegard.veierod@vav.oslo.kommune.no